

Papež o duchovní neútěše

Papež František uvažoval při středeční katechezi o „smutku“, když „cítíme, že pozbýváme naději“. Řekl, že „pokud ho umíme 'číst', modlit se a vyrovnávat se s ním v duchovním vedení, může nám to pomoci. Budeme se stavět k našemu životu jinak: budeme růst a ve víře budeme více zakořenění a pevnější“.

26.10.2022

Drazí bratři a sestry, dobré ráno!

Jak jsme viděli v předchozích katechezích, rozlišování není primárně logický postup; týká se činů a činy mají také afektivní konotaci, kterou je třeba rozpoznat, protože Bůh mluví k srdci. Přejdeme tedy k prvnímu afektivnímu faktoru, k předmětu rozlišování, totiž k neútěše. Co je to neútěcha?

Neútěcha je definována takto: „Temnota duše, vnitřní neklid, tíhnutí k nízkým a pozemským věcem, neklid způsobený různými podněty a pokušeními: tak má duše sklon k nedůvěře, je bez naděje a bez lásky a nachází se v lenosti, vlažnosti, smutku a jakoby odloučena od svého Stvořitele a Pána.“ (Sv. Ignác z L., Duchovní cvičení, 317). Všichni to zažíváme. Věřím, že jsme to tak či onak zažili, takovouto neútěchu. Problém je, jak ji číst, protože i ona nám má co důležitého říct, a pokud spěcháme, abychom se jí zbavili, riskujeme, že ji ztratíme.

Nikdo by nechtěl být neutěšený,
smutný: to je pravda. Všichni
bychom chtěli žít vždy radostný,
veselý a spokojený život. To by však
kromě toho, že to není možné -
protože to opravdu možné není -,
nebylo dobré ani pro nás. Změna
života zaměřeného na neřest může
začít v situaci smutku, výčitek
svědomí za to, co člověk udělal.
Etymologie tohoto slova, „výčitky
svědomí“, je velmi krásná: výčitky
svědomí, to všichni známe. Výčitky
svědomí (v italštině doslova „hryzání
svědomí“, pozn. překl.): doslova je to
svědomí, které hryže, které nedává
pokoj. Alessandro Manzoni v knize
Snoubenci nádherně popsal výčitky
svědomí jako příležitost změnit svůj
život. Jedná se o slavný dialog mezi
kardinálem Bedřichem Boromejským
a Nejmenovaným, který po strašlivé
noci předstupuje zcela rozpolcen
před kardinála, jenž se k němu
obrací překvapivými slovy:
„Přinášíte mi dobrou zprávu – a

pořád mi ji odpíráte?“ „Já? Dobrou zprávu? Já mám peklo v srdci (...). Povězte mi, když to víte, jakou dobrou zprávu čekáte od člověka, jako jsem já?“ „Že se Bůh dotkl vašeho srdce a že chce, abyste se stal jeho dítětem“, odpověděl klidně kardinál (Alessandro Manzoni, Snoubenci, Odeon 1973, kap. XXIII). Bůh se dotkne tvého srdce a něco do tebe vstoupí, smutek, výčitky svědomí, a to je pozvání vydat se na cestu. Boží člověk si umí do hloubky všímat toho, co se děje v srdci.

Je důležité naučit se číst smutek. Všichni víme, co je smutek: všichni. Víme však, jak ho číst? Víme, jak pochopit, co to pro mě znamená, ten dnešní smutek? V dnešní době je smutek většinou vnímán negativně, jako zlo, kterému je třeba za každou cenu uniknout, a přitom může být nepostradatelným životním probuzením, které nás vybízí k objevování bohatších a plodnějších

krajin, které pomíjivost a únik neumožňují. Svatý Tomáš definuje smutek jako bolest duše: podobně jako nervy těla probouzí naši pozornost k možnému nebezpečí nebo k opomíjenému dobru (srov. Summa Th. I-II, q. 36, a. 1). Proto je nepostradatelný pro naše zdraví, chrání nás, abychom neublížili sobě ani ostatním. Bylo by mnohem vážnější a nebezpečnější tento pocit nevnímat a jít dál. Smutek někdy funguje jako semafor: „Stůj, stůj! Tady je červená. Zastav!

Pro ty, kdo touží konat dobro, je naopak smutek překážkou, kterou nás chce pokušitel odradit. V takovém případě musí člověk jednat přesně opačně, než jak je mu navrhováno, a je třeba být odhodlán pokračovat v tom, co si předsevzal (srov. Duchovní cvičení, 318).

+Pomysleme na práci, studium, modlitbu, přijatý závazek: kdybychom je opustili, jakmile

bychom pocítili nudu nebo smutek, nikdy bychom nic nedokončili. To je také zkušenost společná duchovnímu životu: cesta k dobru, jak nám připomíná evangelium, je úzká a do kopce, vyžaduje boj, vítězství nad sebou samým. Začnu se modlit nebo se věnovat nějakému dobrému dílu a kupodivu právě tehdy mě napadají jiné věci, které bych měl udělat - a nemodlit se a nedělat žádoucí dobré věci. Tuto zkušenost máme všichni. Pro ty, kdo chtějí sloužit Bohu, je důležité, aby se nenechali vést neútěchou. A tedy na tohle “Ale ne, nechce se mi, je to nuda...”: buďte na to opatrní. Někteří lidé se bohužel rozhodnou opustit život modlitby nebo volbu, kterou učinili, manželství nebo řeholní život, hnáni neútěchou, aniž by se předtím zastavili a prostudovali tento stav mysli, a to zvláště bez pomoci průvodce. Moudré pravidlo říká, že nemáte dělat změny, když jste v neútěše. Dobré či špatné rozhodnutí

se pozná spíše až po čase než podle momentální nálady.

Je zajímavé, že v evangeliu Ježíš odmítá pokušení pevným postojem (srov. Mt 3,14-15; 4,1-11; 16,21-23). Situace pokušení k němu přicházejí z různých stran, ale vždy, když v něm naleznou rozhodnost a odhodlání plnit Otcovu vůli, selžou a přestanou mu bránit v cestě. V duchovním životě je zkouška důležitým momentem, Bible nám to výslovně připomíná a říká: "Přicházíte-li sloužit Pánu, připravte se na pokušení" (Sir 2,1). Chcete-li jít správnou cestou, připravte se na to, že vás čekají překážky, pokušení, chvíle smutku. Je to, jako když profesor zkouší studenta: když vidí, že zná podstatu předmětu, nenaléhá už: zkoušku složil. Musí však projít tímto testem.

Pokud umíme projít osamělostí a neútěchou s otevřeností a

vnímavostí, můžeme z toho vyjít lidsky i duchovně silnější. Žádná zkouška nebude nad naše síly. Ale neutíkejte před zkouškami: podívejte se, co tato zkouška znamená, co znamená, že jsem smutný: proč jsem smutný? Co to znamená, že jsem v neútěše? Co to znamená, že jsem opuštěný a nemohu jít dál? Svátý Pavel nám připomíná, že nikdo není pokoušen nad své síly, protože Pán nás nikdy neopouští a s ním v blízkosti můžeme překonat každé pokušení (srov. 1 Kor 10,13). A pokud ho nepřekonáme dnes, znovu vstaneme, půjdeme a překonáme jej zítra. Ale nezůstávejte mrtví - řekněme si to takto - nezůstávejte poražení kvůli chvíli smutku a neútěchy: jděte dál. Odvahu! Kéž vám Pán na této cestě duchovního života požehná.

RadioVaticana.cz / Rome
Reports

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/papez-
o-duchovni-neutese/](https://opusdei.org/cs-cz/article/papez-o-duchovni-neutese/) (20.03.2026)